

Retningslinjer for behandling av saker om vitenskapelig uredelighet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

1. Om vitenskapelig uredelighet

Forskere ved NMBU skal opptre med aktsomhet for å sikre at forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Med anerkjente forskningsetiske normer menes allment aksepterte standarder for god forskningspraksis, både generelle og fagspesifikke. NMBUs etiske retningslinjer¹ og nasjonale forskningsetiske retningslinjer², står sentralt.

Brudd på slike forskningsetiske normer kan ha varierende alvorlighetsgrad, fra mindre faglige uhell eller feil, til alvorlige brudd som utgjør markerte avvik fra det som er akseptabelt innenfor faget. Vitenskapelig uredelighet er alvorlige brudd på forskningsetiske normer og omfatter forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd. Eksempler på uredelig atferd er:

- bevisst tilbakeholdelse av uønskede resultater
- bevisst villedende bruk av statistiske metoder
- bevisst villedning om hvem som har bidratt til forskningen og hvordan de har bidratt
- forsettlig eller grovt uaktsom tilbakeholdelse av detaljer i metodikk
- bevisst feilinformering om vitenskapelige kvalifikasjoner i søknader
- bevisst destrusering av forskningsmateriale

For å kvalifisere til vitenskapelig uredelighet må bruddene være begått forsettlig eller grovt uaktsomt i planlegging, gjennomføring eller rapportering av forskning.³ Det kreves klar sannsynlighetsovervekt for å legge til grunn at noen har opptrådt vitenskapelig uredelig.

Arbeidsrelaterte konflikter, ukulturer, rene personkonflikter eller liknende forhold regnes ikke som vitenskapelig uredelighet. Uredelighet må også skilles fra faglig uenighet, kritikk og etterprøving av forskningsfunn i fagmiljøene.

¹ [Oppsummering av de etiske retningslinjene for NMBU | NMBU](#)

² [Retningslinjer og veiledere | Forskningsetikk](#)

³ Jf. [forskningsetikkloven](#) § 5 andre ledd

2. Grunnprinsipper for behandling av saker om vitenskapelig uredelighet ved NMBU

Behandlingen av saker om vitenskapelig uredelighet skal være forsvarlig, grundig og rettferdig, og i samsvar med god forvaltningsskikk. Saksbehandlingen skal gjennomføres så raskt som mulig, uten å gå på bekostning av nøyaktighet.

En person beskyldt for vitenskapelig uredelighet anses uskyldig inntil eventuell bevisovervekt tilsier en motsatt konklusjon. NMBU skal utvise aktsomhet slik at en ikke bidrar til spredning av uberettigede mistanker eller overdimensjonering av saker.

Saksbehandlingen skal ivareta personvernet til de involverte, og konfidensialitet skal sikres. All korrespondanse, referater og annet skriftlig materiale skal behandles konfidensielt. Kun personer med tjenstlige behov i organisasjonen skal ha tilgang til informasjon om saken.

Involverte i saksbehandlingen som deltar i å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller å treffe en avgjørelse, skal vurdere egen habilitet.⁴ Ved inhabilitet skal vedkommende ikke delta i behandlingen av saken.

Opplysninger om en sak om vitenskapelig uredelighet er som hovedregel unntatt offentlighet frem til saken er ferdig behandlet.⁵ I tillegg kan opplysninger om personlige forhold holdes tilbake etter at saken er ferdig behandlet.

3. Varsling

Ansatte og studenter ved NMBU har rett og plikt til å varsle om vitenskapelig uredelighet. Enhver begrunnet mistanke om alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer mot en ansatt ved NMBU, eller en student ved et av universitetets doktorgradsprogram, skal meldes. Det er mulig å varsle anonymt.

Et varsel skal være skriftlig, og skal oppgi navnet på personen(e) mistanken retter seg mot, samt grunnlaget for mistanken. Så langt det er mulig skal grunnlaget for mistanken dokumenteres.

Varselet skal meldes til dekan ved fakultetet hvor den ansatte eller doktorgradsstudenten hører til. I ekstraordinære tilfeller kan et varsel meldes direkte til leder av Forskningsetisk utvalg eller til rektor.

4. Behandling av en sak ved fakultetet

4a. Vurdering av grunnlaget for varselet og videre saksbehandling

En sak om mulig vitenskapelig uredelighet skal først behandles og forsøkes løst ved det aktuelle fakultetet. Hvis en sak berører flere fakulteter, utpekes et saksansvarlig fakultet.

Dersom et varsel er meldt direkte til leder for Forskningsetisk utvalg eller til rektor, skal leder for utvalget gi råd om den bør behandles direkte av Forskningsetisk utvalg eller først forsøkes løst ved fakultetet.

Fakultetets dekan skal uten ugrunnet opphold, og senest innen to uker, gi melding til rektor og leder for Forskningsetisk utvalg om varselet, samt vurdere grunnlaget for varselet. Personen som mistanken retter seg mot, skal så raskt som mulig informeres skriftlig om varselet.

Dekan kan avvise saken dersom varselet er åpenbart grunnløst. En slik avvisning må være skriftlig og begrunnet. Leder for Forskningsetisk utvalg og rektor skal underrettes om at

⁴ Jf. [forvaltningsloven](#) § 6

⁵ Jf. [forskningsetikkloven](#) § 11

varselet er avvist. En avgjørelse om avvising kan ikke påklages. Dersom innsenderen mener at avvisingen var feil, kan vedkommende sende inn et nytt varsel som er nærmere begrunnet og/eller dokumentert. Dersom saken ikke avvises, skal den realitetsbehandles ved fakultetet.

4b. Behandling av saken

Dekan skal i sin undersøkelse og vurdering av saken la seg bistå av to erfarne vitenskapelig ansatte ved fakultetet og av saksbehandlere. Dekan skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, og må gis tilgang til alt materiale som er nødvendig for en forsvarlig behandling.

Dekan skal utrede saken gjennom intervjuer/samtaler med klager og innklaget. Det skal føres skriftlig referat fra samtalene. Klager og innklaget skal kunne ta med seg fullmektig til samtalene.

Samtaler kan også gjennomføres med andre ansatte og personer utenfor universitetet med kjennskap til saken, og med personer som besitter spesiell ekspertise på det forskningsfeltet hvor saken har oppstått. Saken kan også utredes gjennom innhenting av dokumenter eller på annen måte.

Klager og innklaget skal gis innsyn i det materialet dekan vil legge til grunn for sin vurdering, og gis anledning til å supplere eller imøtegå dette. Om klageren har rettslige interesser i saksutfallet, har både klager og innklaget partsrettigheter. Om klageren ikke har rettslige interesser i saksutfallet, skal vedkommende ikke behandles som part i saken.⁶

Ved et anonymt varsel bortfaller innsynsretten for varsleren og vedkommende har ingen partsrettigheter mens saken er under behandling. På anmodning kan en anonym varsler imidlertid gis informasjon om saksbehandling og konklusjon.

Sakens fakta, vurderinger og konklusjon, med kopi av originaldokumenter, skal nedfelles i en skriftlig rapport.

5. Beslutning om videre behandling

Hvis dekan, på bakgrunn av sakens fakta nedfelt i den skriftlige rapporten, finner grunnlag for å konkludere og løse saken, avsluttes som hovedregel saken og en rapport sendes Forskningsetisk utvalg. Et unntak er dersom saken reiser viktige prinsipielle spørsmål eller er av stor betydning for en eller flere impliserte personer. I slike tilfeller skal den uansett sendes videre til behandling i Forskningsetisk utvalg etter fakultetet har behandlet den.

Hvis dekan ikke finner grunnlag for å konkludere og løse saken, skal saken sendes videre til behandling i Forskningsetisk utvalg.

6. Behandling av en sak i Forskningsetisk utvalg

6a. Sammensetning av Forskningsetisk utvalg i saker om vitenskapelig uredelighet

Forskningsetisk utvalg ved NMBU har følgende sammensetning ved behandling av redelighetssaker: fire medlemmer i vitenskapelig stilling, samt ett eksternt medlem. Utvalget må ha kompetanse i forskning, forskningsetikk og jus.⁷

Ved behandling av redelighetssaker som gjelder studenter tiltrer studentrepresentantene i Forskningsetisk utvalg. Ved behandling av redelighetssaker som gjelder

⁶ Jf. [forvaltningsloven § 2](#) første ledd bokstav e

⁷ Jf. Forskningsetikkloven § 6

doktorgradsstipendiater tiltrer representanten for doktorgradsstipendiatene i Forskningsetisk utvalg.

I tillegg kan utvalget ved behov oppnevne inntil to sakkyndige som kan bistå utvalget i saken.

Medlemmer av Forskningsetisk utvalg som er inhabile skal ikke delta i behandlingen av saken. Avgjørelsen om hvorvidt et medlem er inhabilt treffes av utvalget, uten at vedkommende deltar.⁸

Varamedlemmer tiltrer ved behov. Minst 2/3 av utvalgets medlemmer som skal behandle en redelighetssak, må delta i behandlingen.

6b. Behandling av saken i Forskningsetisk utvalg

Forskningsetisk utvalg avgjør selv om en mottatt sak skal realitetsbehandles eller avvises. Hvis saken avvises, skal det gis en skriftlig begrunnelse for avvisningen. En avgjørelse om avvisning kan ikke påklages.

Utvalget skal ved behov gjennomføre samtaler med klager, innklaget og andre. Ved behov for innhenting av ytterligere skriftlig materiale, skal dette vanligvis innhentes av fakultetet og være vurdert av fakultetet før oversendelse til utvalget.

Behandlingen av saken i utvalget følger i det øvrige samme regler som for fakultetet, som beskrevet under punkt 4b.

Utvalget skal vurdere og konkludere med hvorvidt det foreligger vitenskapelig uredelighet. Utvalgets konklusjoner fattes på vegne av NMBU.

Utvalgets vurdering og konklusjon skal nedfelles i en skriftlig rapport. Rapporten skal inneholde en oversikt over sakens dokumenter, en oppsummering av de fakta utvalget har lagt til grunn, og utvalgets vurderinger og konklusjoner. Det skal tas stilling til:⁹

- a) om forskeren har opptrådt vitenskapelig uredelig
- b) om det foreligger systemfeil ved institusjonen og
- c) om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake

7. Oppfølging av saker som er ferdig behandlet

Når en sak er ferdigbehandlet, enten ved fakultetet eller i Forskningsetisk utvalg, skal rektor orienteres.

NMBU, ved de organer som er tillagt myndighet, vil vurdere om en forsker skal ilegges ytterligere sanksjoner enn det som ligger i konklusjonen om at vedkommende har opptrådt vitenskapelig uredelig.

I saker der det foreligger vitenskapelig uredelighet, skal NMBU vurdere behov for informasjon til:

- andre forskere involvert i den aktuelle forskningen
- berørte forskningsinstitusjoner og/eller samarbeidspartnere
- finansieringskilder
- vitenskapelige tidsskrifter
- andre publiseringskanaler

⁸ Jf. [forvaltningsloven § 8](#) andre ledd

⁹ Jf. [forskningsetikkløven § 8](#)

- relevante offentlige tilsynsmyndigheter
- eventuelle andre berørte personer/instanser

NMBU skal rapportere om saker som gjelder mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer til Granskingsutvalget.¹⁰ Dette gjelder uavhengig av hvilket nivå saken er løst på og konklusjon.

I saker hvor NMBU konkluderer med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig, kan forskeren klage til Granskingsutvalget.¹¹

I saker der det ikke er påvist vitenskapelig uredelighet, skal behovet for tiltak for å gjenopprette forskerens omdømme vurderes. Dette skal skje i et samarbeid mellom fakultetet og forskeren selv, og med bistand fra Forskningsetisk utvalg og/eller Forskningsavdelingen ved behov. Dersom andre er kjent med mistanken, skal de(n) som har vurdert og tatt avgjørelsen utarbeide informasjon som spres i relevante faglige fora og til arbeidsplassen.

Personer som i god tro har varslet om mulig brudd på forskningsetiske normer, og der mistanken ikke ble verifisert gjennom behandlingen av saken, skal ikke bli utsatt for represalier for å ha varslet.

¹⁰ Jf. [forskningsetikkloven](#) § 6

¹¹ Jf. [forskningsetikkloven](#) § 7 andre ledd